

Проф. др Оливера Васић
(18. 8. 1946 – 28. 10. 2015)

Сећање на Оливеру Васић

Весна Марјановић

Проф. др Оливера Васић, етнолог и етнокореолог, рођена је у Горњој Бадањи код Лознице 18. августа 1946. године у породици просветних радника. Напустила нас је после кратке али опакe болести 28. октобра 2015. године. На вечни починак испраћена је 2. новембра 2015. године. Почива на гробљу Орловача, Београд.

Проф. Оливера Васић остаће запамћена као професор који је први увео етнокореологију као дисциплину у наставу високог и вишег образовања у Србији. Била је редовни професор на Одсеку за етномузикологију

на Факултету музичке уметности Београдског универзитета. Последњи је председник Савеза фолклористичких друштава Југославије.

Професионални рад Оливере Васић на подручју етнологије и етноко-реологије може се формално поделити у три повезане целине. Прва се односи на рад у Етнографском музеју у Београду, те подразумева и музеолошки аспект, док је друга везана за педагошки рад на Катедри за етномузикологију Факултета музичке уметности Универзитета у Београду, а трећа целина је заправо активан емпиријски рад диљем Србије.

Оливера Васић је након завршеног Економског факултета студирала и етнологију. Дипломирала је и докторирала на Катедри за етнологију Филозофског факултета Универзитета у Београду.

Прво запослење проф. др Оливере Васић је било у Етнографском музеју у Београду, 1. децембра 1978. до 14. октобра 1991. године, где је стекла звање кустоса. Као кустос, од самог почетка је радила на обради музејског покретног наслеђа – инвентарисању предмета за музејске збирке што је подразумевало предани рад на основним музеолошким пословима (увођењу, сређивању и обради документације музејских предмета, тј. инвентарисање и реинвентарисање предмета – махом текстила). Формално, била је задужена за збирку *Вез и чипка*. Иако је тематски није посебно заокупљивао музеолошки рад, Оливера Васић – Цока је предано, и рекла бих послушно и одговорно радила свој посао кустоса који јој је поверен. Поред тог посла, упоредо се посвећивала својој љубави према народној игри и теренском истраживању традиционалних игара у регионима Србије. Стога није претерано истаћи да је проф. др Оливера Васић – Цока, како су је звали у породици, ближи пријатељи и готово сви сарадници и студенти, свој живот посветила струци и науци, не знајући за умор, болест и реч „не могу, нећу“.

Од 1990. године започела је своју професорску каријеру на Катедри за етномузикологију и музикологију на Факултету музичке уметности Универзитета у Београду све до школске 2013/2014. године. Осим тога предавала је етнологију и етноко-реологију на Одсеку за етномузикологију, на Академији уметности Универзитета у Новом Саду, на Академији умјетности у Бањојлуци, Република Српска, БиХ. У Кикинди је са руководством Високе школе струковних студија за образовање васпитача покренула смер *Струковни васпитач за традиционалне игре*, школске 2006/2007. и предавала на основним и специјалистичким студијама све до школске 2013/2014. године, када је отишла у пензију.

Као ментор и врстан педагог извела је бројне генерације како на етномузиколошким одсецима на академијама где је предавала, тако и у Високој школи струковних студија за образовање васпитача у Кикинди. Свим својим сарадницима и студентима је несегично помагала у раду и у

изградњи вере да је посао за који су се определили од великог значаја за националну културу а потом и за шири цивилизацијски оквир.

Цока је знала и умела са младим генерацијама, умела је да код њих пробуди љубав за народном традиционалном игром, да створи услове за разумевање и неговање народне традиције, као и да омогући да се кроз сазнајни процес учења схвати далека прошлост и владајући обрасци у понашању народа диљем Србије и региона.

Основала је и водила *Центар за проучавање народних игара Србије*, те је под њеним руковођењем прикупљена значајна грађа о традиционалним играма Србије. Заљубљеник у моделе традиционалне културе, игру је проучавала кроз фокус обредне праксе животног и годишњег циклуса обичаја. Поред тога, велику пажњу је посвећивала и друштвеним играма извођеним приликом окупљања народа у време зимског периода на прелима и поселима. Своја истраживања ове врсте игара уз играчко наслеђе је прво уобличила у докторску тезу, а потом и у књигу *Igračka tradicija Podrinja, Posebna izdanja, I kolo*, knj. 4, Drugari, Sarajevo 1991.

У току свог научног рада посвећеног феномену играчког наслеђа увек је давала шира објашњења о обичајној и социјалној пракси. Наравно, у свом раду је полагала веома много пажње и на претходна антропогеографска истраживања, утемељена радом Јована Цвијића и његове антропогеографске школе. Стога су и њена предавања из етнологије започињала основним принципима миграција и кретањем становништва, што је неминовно доводило до преношења културних образаца како у Србији, тако и шире на Балкану. У радовима о игри Оливера Васић је истицала да се на основу сазнања о играчком наслеђу данас територија Србије може поделити у пет етнокореолошких целина: „централна Србија, западна Србија, југоисточна Србија, североисточна Србија и северна Србија, односно Војводина“. Тако су била и конципирана њена теренска истраживања, а потом и њена предавања како на часовима етнокореологије, традиционалне игре, тако и предавања руководиоцима фолклорних ансамбала.

Од самог почетка рада у струци, схватила је да се све појаве које се дешавају у друштву и култури једног народа, региона и шире морају посматрати у њиховом холистичком контексту, интегрално, па је то преносила и касније као професор на Факултета музичке уметности будућим етномузиколозима, као и играчима фолклорних ансамбала на семинарима које је организовала и водила. Указивала је својим студентима да је значај игре/плеса и игре/игре у њој самој, да је израз људских осећања, али да је у исто време повезана са свим сегментима датог друштва. Сматрам да је Оливера Васић настојала да створи оквире за разумевање играчких/плесних образаца кроз спознају традиционалних модела културе, ритма проистеклог из празника и свакодневице, односно из космичког принципа.

Бити истраживач етнолог – теренац представљало је изазов за многе младе етнологе времена у коме је и Цока започела своју каријеру. Још као студент етнологије, а потом и као кустос Етнографског музеја, радила је савесно и педантно на прикупљању грађе за Етнологски атлас Југославије, и обишла је многа села у Србији и региону у времену док она још нису била опустела. Грађа коју је Цока прикупила за Етнологски атлас Југославије чува се у архиву Етнографског музеја у Београду (упитници бр. 4). Цока је увек била спремна да крене у нове подухвате, посебно на теренска истраживања, да ради и да иза себе оставља успех. Била је особа која је знала да слуша и да помогне кад затреба. Омиљена и свуда добродошла. Дobar педагог и вешт учитељ у показивању играчких специфичности региона Србије. Терен јој је био учионица, а казивачи – учитељи.

Учествовала је у многим националним пројектима у којима се истраживало традиционално фолклорно наслеђе у Србији. У свом богатом истраживачком раду обишла је готово све крајеве Србије бележећи изворне народне традиционалне игре. У својим радовима често се освртала како „Девет стотина деведесет пет записаних игара у последње три деценије доказују да се игра и даље развија, мења и преобликује у складу с начином живљења. Истина је да је основних образаца око 25 у целој Србији и да из њих игре настају и даље, да око 30 образаца представља извесне особености појединих области, а број варијанти играчких и музичких је заиста невероватан и свакодневно се увећава, уз неколико константних образаца који су прилагођени...“

Оливера Васић је била учесник на многобројним конгресима и саветовањима у земљи и иностранству из етномузикологије, етнокорееологије, етнологије, фолклористике. Аутор је великог броја студија и прилога посвећених изворној народној обредној и друштвеној игри објављених у научним и стручним часописима и зборницима. Од 1980. до данас објављено је преко 130 наслова.

Аутор је приручника за проучавање народних игара и песама. Студије Етнокорееологија: *Трагови* (2004), *Сећање и Опстајање* (2005) представљају значајне приручнике свим заинтересованима за неговање традиционалне игре у Србији.

Оливера Васић је била члан стручних асоцијација попут Удружења фолклориста Србије и Југославије, Етнологског друштва Србије, те међународних попут International Organization of Folk Art.

Својим знањем и искуством помагала је активно у раду оцењивачких комисија приликом смотри народног играчког стваралаштва и у другим манифестацијама играчког фолклора. Била је члан *Комитета за нематеријално културно наслеђе Србије* при Министарству културе и информисања Републике Србије. Болест је омела да приведе крају предлог „игре у

колу“ односно „коло у три“ за репрезентативну листу светског нематеријалног културног наслеђа код УНЕСКО-а.

Одлазак проф. др Оливере Васић ненадокнадив је губитак за све који су је волели, познавали и који су са њом сарађивали. Струка и наука су изгубили вредног, преданог, одговорног радника. Привилегија је била бити уз Цоку – проф. др Оливеру Васић.